

حقوق کیفری اختصاصی
جرائم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
(جنایات)

www.ketab.ir

حسین آقایی نیا

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

سرشناسه	: آقائی‌نیا، حسین، -۱۳۲۳
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق کیفری اختصاصی جرایم تمامیت جسمانی اشخاص (جنایات) / حسین آقائی‌نیا
مشخصات نشر	: تهران، نشر میزان، چ ۱۶، ج ۱۷، ۱۳۹۷
	. چ ۱۸ ویراست ۵، ۱۳۹۹، چ ۱۹، ج ۱۰۱، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	: ۵۷۶ ص.
فروخت	: علوم اجتماعی؛ ۱۰۰۶ (۸۱۱)
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۸۰۵-۹
وضعيت فهرست‌نويسی	: قیپا
موضوع	: جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص — ایران
موضوع	: حقوق جزا — جنایات — ایران
رده‌بندی کنگره	: KMH ۴۰۴۹/۱۹۶۷۳
رده‌بندی دیوبی	: ۳۴۵/۵۰۰۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۶۱۷۸۲

 نشر میزان
 حقوق کیفری اختصاصی
جرائم علیه تمامیت جسمانی اشخاص (جنایات)

دکتر حسین آقائی‌نیا

چاپ نوزدهم: بهار ۱۴۰۱

ویرایش پنجم - بازنگری شده

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شمار: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۸۰۵-۹

نشر میزان: خیابان سهوردی شمالی، خیابان خرمشاه، پلاک ۶۲

تلفن دفتر مرکز: ۸۸۵۴۴۱۲۲۴ - ۸۸۵۴۹۱۳۱ تلفن واحد پخش و فروش: ۸۸۳۴۹۵۲۹ - ۸۸۳۴۹۵۳۰

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخر رازی، پلاک ۸۳ تلفن ۶۶۴۶۷۷۰

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

اینستاگرام: [nashremizan](https://t.me/nashremizan) کانال تلگرام: t.me/nashremizan

فهرست مطالب

پیشگفتار	۲۵
بخش نخست - جنایت‌های عمدی	۲۷
فصل نخست - رکن مادی جنایت عمدی	۲۹
گفتار نخست - تعریف و ساختار جنایت	۲۹
۱- معانی قانونی جنایت	۲۹
الف. جنایت به معنای نتیجه	۲۹
ب. جنایت به معنای جرم	۳۰
۲- موضوع جنایت در مفهوم عام	۳۱
۳- انواع جنایت و مرتكب آن	۳۲
گفتار دوم - اجزاء رکن مادی جنایت	۳۳
۱- موضوع جنایت	۳۴
الف. انسان	۳۴
ب. ضرورت حیات مستقر	۳۷
پ. ضرورت دیگری بودن محضی علیه	۴۱
ت. معاونت در خودکشی	۴۱
ث. تعامل حیات مستقر با عضو	۴۳
۲- رفتار مرتكب در جنایت	۴۳
الف. مرتكب جنایت	۴۴
ب. رفتار و اراده	۴۵
پ. مصادیق رفتار مرتكب	۴۸

۳- اشکال ارتکاب.....	۷۸
الف. مباشرت در جنایت.....	۷۰
ب. تسبیب در جنایت.....	۷۱
پ. اجتماع مباشر و تسبیب در جنایت.....	۷۱
۴- لزوم وقوع نتیجه.....	۷۷
۵- رابطه استناد در جنایت.....	۸۸
الف. تعریف و شرایط عمومی.....	۸۸
ب. فاصله زمانی میان رفتار و نتیجه.....	۸۹
پ. مستند قانونی.....	۹۱
ت. معیارهای احراز.....	۹۱
ث. بررسی آرای هیأت عمومی دیوان عالی کشور.....	۹۳
فصل دوم - رکن معنوی جنایت عمدی	۹۷
الف. مستند قانونی	۹۸
گفتار نخست - اجزاء متبرک رکن معنوی جنایت‌های عمدی	۹۹
۱- علم به موضوع جنایت	۹۹
۲- قصد در رفتار نسبت به فرد یا افراد معین	۱۰۳
گفتار دوم - ویژگی‌های بند (الف) ماده ۲۹۰ ق.م.....	۱۱۰
۱- قصد ایراد جنایت	۱۱۱
الف. جنبه شخصی قصد	۱۱۱
ب. تعامل قصد ایراد جنایت با سایر شرایط پیرامونی	۱۱۲
پ. هدفدار بودن قصد ایراد جنایت	۱۱۳
۲- ارتباط جنایت مقصود و جنایت نظری آن	۱۱۳
الف. جنایت مقصود	۱۱۳
ب. جنایت نظری	۱۱۴
۳- اشتباہ در عضو در بند (الف) ماده ۲۹۰ ق.م.....	۱۱۶
گفتار سوم - ویژگی‌های بند (ب) ماده ۲۹۰ ق.م.....	۱۱۷
۱- فقدان قصد جنایت واقع شده یا نظری آن	۱۱۷
الف. فقدان قصد جنایت واقع شده	۱۱۷
ب. فقدان قصد جنایت نظری	۱۲۰
۲- نوعاً موجب جنایت واقع شدن رفتار ارتکابی	۱۲۱

فهرست مطالب ۹

الف. تعامل با فقدان قصد ابراد جنایت.....	۱۲۱
ب. مفهوم واژه «کاری».....	۱۲۱
پ. در حکم عمد بودن جنایت موضوع بند (ب).....	۱۲۱
ت. جامعیت مفهوم واژه «کاری».....	۱۲۲
ث. واژه (نوعاً) و انسان متعارف	۱۲۲
ج. ضرورت ارجاع به کارشناس.....	۱۲۳
۳- آگاهی و توجه به وقوع نوعی جنایت واقع شده و یا نظیر آن	۱۲۶
الف. معنا و مفهوم آگاهی و توجه.....	۱۲۶
ب. ویژگی‌های آگاهی و توجه در بند (ب).....	۱۲۷
پ. تحدید دامنه شمول جنایت‌های عمدی.....	۱۲۹
ت. ابهام در مفهوم آگاهی و توجه	۱۲۹
۴- اثبات توجه و آگاهی مرتكب.....	۱۳۰
الف. مفروض بودن آگاهی و توجه	۱۳۱
ب. استثناء وارد بر فرض	۱۳۱
۵- اشتباه در عضو در بند (ب) ماده ۲۹۰ ق.م.ا.....	۱۳۵
الف. قصد عام رفتار مجرمانه	۱۳۵
ب. اشتباه در عضو حساس	۱۳۵
پ. عضو حساس غیرمنتظر	۱۳۷
ت. عضو غیرحساس غیرمنتظر	۱۳۷
ث. قصد عضو غیرحساس	۱۳۸
ج. اشتباه در هدف نسبت به عضو غیرحساس منتظر	۱۳۸
گفتار چهارم - ویژگی‌های بند (پ) ماده ۲۹۰ ق.م.ا.....	۱۳۹
۱- فقدان قصد ارتکاب جنایت.....	۱۴۰
۲- مجنی عليه نامتعارف	۱۴۰
۳- ارتباط رفتار مرتكب با شخصیت مجنی عليه	۱۴۱
۴- وضعیت خاص مکانی یا زمانی	۱۴۴
الف. دامنه شمول	۱۴۴
ب. مصاديق وضعیت خاص مکانی یا زمانی	۱۴۵
پ. آگاهی‌های ویژه مرتكب	۱۴۶
الف. آگاهی و توجه به وضعیت مجنی عليه	۱۴۶

۱۰ جرایم علیه تمامت جسمانی اشخاص (جنایات)

۱۴۷	ب. آگاهی و توجه به وضعیت خاص مکانی یا زمانی .....
۱۴۸	پ. آگاهی و توجه به وقوع نوعی جنایت نسبت به مجني عليه .....
۱۵۰	گفتار پنجم - ویژگی های بند (ت) ماده ۲۹۰ ق.م.....
۱۵۱	۱- قصد ایراد جنایت واقع شده یا نظری آن .....
۱۵۱	۲- نامعین بودن مجني عليه .....
۱۵۴	۳- رابطه بند (ت) با محاربه .....
۱۵۵	۴- تعامل بند (ت) با افساد فی الارض .....
۱۵۷	فصل سوم - شرکت در جنایت .....
۱۵۷	گفتار نخست - رکن مادی شرکت در جنایت.....
۱۵۷	۱- تعداد و ویژگی شرکا.....
۱۵۸	۲- ماهیت مداخله .....
۱۵۸	۳- استناد جنایت به همه مداخله کنندگان .....
۱۶۰	۴- تأثیر کم و چیزی رفتار شرکا.....
۱۶۲	۵- احراز مداخله همه شرکا .....
۱۶۳	گفتار دوم - رکن معنوی شرکت در جنایت .....
۱۶۳	۱- ضرورت رکن معنوی مستقل برای هر یک از شرکا .....
۱۶۴	۲- نوع رکن معنوی شرکا .....
۱۶۴	۳- تبانی و همزمانی در شرکت .....
۱۶۵	گفتار سوم - مجازات شرکت در جنایت .....
۱۶۵	۱- مستند قانونی مجازات شریکان .....
۱۶۶	الف. قصاص همه شرکا .....
۱۶۶	ب. قصاص بعضی از شرکا .....
۱۶۷	پ. تکالیف و حقوق صاحبان حق قصاص در مورد تقاویت دیه جانی با مرتكب .....
۱۶۸	۲- حق قصاص در ارتباط با شرکا .....
۱۶۹	۳- تبدیل قصاص به تعزیر .....
۱۶۹	۴- تساوی ضمان شرکا .....
۱۷۰	گفتار چهارم - اشتراک در جنایت .....
۱۷۳	فصل چهارم - معاونت در ارتکاب جنایت .....
۱۷۳	گفتار نخست - قواعد عمومی .....

۱۱ ■ فهرست مطالب

گفتار دوم - رفتار معاون	۱۷۴
۱- مصاديق و شرایط	۱۷۴
۲- مداخله پيش از يك نفر در وقوع معاونت	۱۷۷
گفتار سوم - رken معنوی	۱۷۸
۱- ضرورت عمدی بودن معاونت	۱۷۸
۲- ويژگی های عمدی بودن معاونت	۱۷۸
الف. وحدت قصد در مفهوم ساختاري	۱۷۹
ب. وحدت قصد در مفهوم انتباقي	۱۸۰
پ. جرم اشد محتمل	۱۸۱
گفتار چهارم - مجازات معاونت در قتل عمدی	۱۸۲
۱- ارتکاب قتل پيش از تصويب قانون مجازات اسلامي (۱۳۹۲)	۱۸۲
الف. محکومیت مرتكب به قصاص نفس	۱۸۲
ب. عدم امکان اجرای قصاص نفس	۱۸۲
۲- ارتکاب قتل پس از تصويب قانون مجازات اسلامي (۱۳۹۲)	۱۸۳
الف. محکومیت مرتكب به قصاص نفس	۱۸۳
ب. عدم اجرای قصاص نفس	۱۸۳
گفتار پنجم - مجازات معاونت در جنایت بر عضو	۱۸۴
۱- ارتکاب جنایت پيش از تصويب قانون مجازات اسلامي (۱۳۹۲)	۱۸۴
الف. محکومیت مرتكب به قصاص عضو	۱۸۴
ب. محکومیت مرتكب به تعزیر	۱۸۴
۲- ارتکاب جنایت پس از تصويب قانون مجازات اسلامي (۱۳۹۲)	۱۸۴
الف. محکومیت مرتكب به قصاص عضو	۱۸۴
ب. محکومیت مرتكب به تعزیر	۱۸۵
۳- فوت جانی و نحوه تعیین مجازات معاون	۱۸۵
گفتار ششم - مجازات شرعی معاونت در جنایت	۱۸۷
۱- مصاديق معاونت قتل عمدی در شرع	۱۸۷
۲- دلایل مخالف	۱۸۷
۳- رویه قضایی	۱۸۸
گفتار هفتم. مجازات معاونت در سایر جنایات	۱۸۹
گفتار هشتم. انصراف از معاونت	۱۹۰

۱۹۱.....	گفتار نهم. معاونت در خودکشی اطفال و نوجوانان.....
۱۹۵.....	فصل پنجم - تداخل جنایت‌های عمدى .....
۱۹۵.....	گفتار نخست - تعدد معنوی در جنایت‌های عمدى.....
۱۹۵.....	۱- قتل ناشی از سرایت.....
۱۹۶.....	۲- قتل ناشی از جنایت عمدى بر عضو.....
۱۹۷.....	۳- قتل ناشی از جنایت‌های متعدد.....
۱۹۸.....	گفتار دوم - تعدد مادی در جنایت‌های عمدى.....
۱۹۹.....	۱- موارد جمع قصاص نفس و عضو .....
۱۹۹.....	۲- در حکم یک ضربه‌بودن ضربه‌های متوالی .....
۱۹۹.....	۳- ضربه‌های غیرمتوالی موجب تعدد قصاص .....
۱۹۹.....	۴- موارد متهی نشدن جنایت به قتل .....
۲۰۰.....	۵- تکرار جنایت .....
۲۰۱.....	گفتار سوم - سایر موارد تداخل در جنایت‌های عمدى .....
۲۰۱.....	۱- تعجیل در قصاص نفسو .....
۲۰۱.....	الف. عمدى بودن قتل ناشی از سرایت .....
۲۰۲.....	ب. غیرعمدى بودن قتل ناشی از سرایت .....
۲۰۳.....	۲- حکم تعدد مجازات قصاص با حد و تغیر .....
۲۰۵.....	فصل ششم - راه‌های اثبات جنایت .....
۲۰۶.....	گفتار نخست - قسامه و ارکان آن .....
۲۰۶.....	۱- تعریف، جایگاه و فرآیند قسامه .....
۲۰۷.....	۲- لوث و لوازم آن.....
۲۰۷.....	الف. معنا و مفهوم لوث .....
۲۰۸.....	ب. ضرورت قرائن و امارات .....
۲۰۹.....	پ. وصف قرائن و امارات .....
۲۱۱.....	۳- کاربرد قسامه .....
۲۱۱.....	الف. موضوع قسامه .....
۲۱۲.....	ب. ویژگی‌های قسامه .....
۲۱۳.....	گفتار دوم - اقامه قسامه و شرایط آن .....
۲۱۳.....	۱- رعایت حقوق دفاعی متهم .....
۲۱۴.....	۲- اختیار قاضی به تذکر و تکلیف او به ذکر موجبات لوث .....

فهرست مطالب ۱۳

۳- اشخاص دارای حق اقامه و مطالبه قسامه	۲۱۵
۴- خودداری از اقامه قسامه	۲۱۷
۵- لزوم رعایت شرایط اتیان سوگند در قسامه	۲۱۹
۶- لوث مردد	۲۱۹
۷- جایگاه علم اجمالی در قسامه	۲۲۱
۸- نصاب قسامه در جنایت‌های عمدی	۲۲۴
۹- شرکت در جنایت و نحوه اجرای قسامه	۲۲۵
۱۰- عدم استماع رجوع شاکی از اقرار	۲۲۵
۱۱- علم اداء کنندگان سوگند	۲۲۶
۱۲- بطلان و اعاده دادرسی در قسامه	۲۲۸
الف. پس از اقامه قسامه و پیش از صدور حکم	۲۲۹
ب. بعد از صدور حکم	۲۲۹
گفتار سوم - راه‌های اثبات ذین	۲۳۰
۱- اصول کلی	۲۳۰
۲- مقررات قسامه در دیه جنایت برعضو	۲۳۰
۳- زوال یا نقصان منفعت عضو	۲۳۱
فصل هفتم - شرایط عمومی قصاص	۲۳۳
گفتار نخست - تساوی در دین	۲۳۳
۱- مستند قانونی	۲۳۳
۲- شرح مصاديق	۲۳۶
گفتار دوم - شرایط مرتكب	۲۳۹
۱- عقل در زمان ارتکاب	۲۳۹
۲- بلوغ در زمان ارتکاب	۲۴۰
الف. تحلیل حقوقی	۲۴۰
ب. تفسیر مفهومی	۲۴۲
۳- پدر یا جد پدری نبودن مرتكب	۲۴۶
۴- اختیار مرتكب	۲۴۷
الف. اکراه به ارتکاب جرم	۲۴۷
ب. اکراه به ارتکاب جنایت	۲۴۹
پ. اکراه در جنایت برعضو	۲۴۹

۲۵۰.....	ت. اکراه در ارتکاب قتل عمد.....
۲۵۱.....	ث. اکراه طفل غیرممیز و محنوں.....
۲۵۲.....	ج. اکراه طفل ممیز.....
۲۵۲.....	چ. ویژگی‌های مجازات اکراه‌کننده.....
۲۵۴.....	ح. اکراه متنه به جنایت علیه اکراه‌شونده.....
۲۵۶.....	خ. دفاع در مقابل اکراه.....
۲۵۷.....	۵ - مستنی و ارتکاب جنایت.....
۲۵۸.....	الف. حرمت استعمال مسکر.....
۲۵۸.....	ب. مستنی، آثار و معیارهای تشخیص.....
۲۶۰.....	پ. ارتکاب جرم در حال مستنی.....
۲۶۱.....	ت. ارتکاب جنایت عمدی در حال مستنی.....
۲۶۵.....	گفتار سوم - شرایط مجنی علیه.....
۲۶۶.....	گفتار چهارم - نتایج موائع محاکومیت مرتكب جنایت عمدی به قصاص و دیه.....
۲۶۷.....	۱ - تبیین مفاهیم عمومی.....
۲۶۹.....	۲ - جنایت عمدی علیه مرتكب جرم حدی مستوجب سلب حیات.....
۲۷۰.....	۳ - جنایت عمدی علیه مرتكب جرم حدای مستوجب قطع عضو.....
۲۷۱.....	۴ - جنایت عمدی علیه مرتكب جنایت عمدی.....
۲۷۲.....	۵ - ضرورت اجازه دادگاه به ارتکاب جنایت.....
۲۷۳.....	۶ - جنایت علیه متجاوز در دفاع مشروع.....
۲۷۶.....	۷ - جنایت شوهر علیه زانی و زانیه.....
۲۷۷.....	الف. شرایط مصرح.....
۲۸۲.....	ب. انصراف ماده ۶۳۰ ق.م.ا.ت از شرایط دفاع.....
۲۸۴.....	۸ - اشتباه در حالات اشخاص.....
۲۸۵.....	الف. اثبات ادعا.....
۲۸۵.....	ب. عجز از اثبات.....
۲۸۵.....	پ. باور اشتباه.....
۲۹۲.....	فصل هشتم - صاحبان حق قصاص و حقوق آنان.....
۲۹۲.....	گفتار نخست - صاحب حق قصاص نفس.....
۲۹۲.....	۱ - ولی دم.....
۲۹۲.....	الف. تعریف و دامنه شمول.....

فهرست مطالب ۱۵

ب. حق قصاص در حکم ماتریک	۲۹۳
۲- ولی	۲۹۴
الف. تعریف قانونی	۲۹۴
ب. اختیارات ولی	۲۹۴
پ. اجتماع ولی با اولیای دم	۲۹۵
۳- مقام رهبری	۲۹۰
الف. موارد مداخله مقام رهبری	۲۹۰
ب. تقویض اختیارات	۲۹۷
گفتار دوم - حقوق و وظایف صاحب حق قصاص	۲۹۷
۱- دامنه شمول حق قصاص	۲۹۷
۲- منوعیت قصاص قبل از جنایت	۲۹۷
۳- حق قصاص؛ یک حق کامل و مستقل	۲۹۹
۴- اختیارات ولی در مقابل سایر اولیای دم	۲۹۹
۵- ارتباط حق قصاص با دیه	۳۰۰
الف. لزوم توافق در پرداخت دیه	۳۰۰
ب. الزام مرتكب به پرداخت دیه	۳۰۱
۶- گذشت صاحب حق قصاص	۳۰۱
الف. گذشت معلق و مشروط	۳۰۲
ب. رجوع از گذشت	۳۰۲
پ. زمان گذشت	۳۰۲
ت. آثار گذشت مشروط	۳۰۳
ث. آثار عدم انجام شرط یا تعهد	۳۰۴
۷- گذشت مجنی علیه قبل از فوت	۳۰۵
الف. عمدى بودن جنایت بر عضو یا نفس	۳۰۵
ب. تعامل زمان گذشت و فوت	۳۰۶
پ. ابراء مالم یجب	۳۰۶
ت. گذشت و حرمت جنایت	۳۰۷
ث. معانی فوت	۳۰۷
ج. تعارض خواسته مجنی علیه با اولیای دم	۳۰۷
چ. آنانازی داوطلبانه در تعامل با ماده ۳۶۵ ق.م.ا.....	۳۰۷

۳۰۹.....	۸ - مرد بودن مقتول نسبت به قاتل .....
۳۰۹.....	الف. ابهام در انتساب.....
۳۱۰.....	ب. یکسان نبودن جنایات واردہ .....
۳۱۱.....	پ. یکسان نبودن دیه .....
۳۱۲.....	۹ - ارتکاب جنایت از سوی ورثه .....
۳۱۳.....	۱۰ - ارتکاب جنایت از سوی ولی .....
۳۱۵.....	فصل نهم - مجازات‌های جنایت عمدی .....
۳۱۰.....	گفتار نخست - مجازات‌های جنایت بر نفس .....
۳۱۰.....	۱ - قصاص نفس .....
۳۱۰.....	الف. درخواست ولی دم .....
۳۱۶.....	ب. جنسیت مجندی علیه .....
۳۱۷.....	پ. تعدد مقتولان .....
۳۱۸.....	ت. تغليظ فاضل دیه .....
۳۱۹.....	۲ - تعزیر و دیه در قتل عمدی .....
۳۱۹.....	الف. تعزیر و دیه جایگزین قصاص .....
۳۲۲.....	ب. ویژگی‌های ماده ۶۱۲ ق.م.ا .....
۳۲۵.....	۳ - مجازات تکمیلی .....
۳۲۶.....	۴ - مجازات تبعی .....
۳۲۷.....	۵ - تعدد و تکرار .....
۳۲۸.....	گفتار دوم - شرایط ویژه قصاص عضو .....
۳۲۹.....	۱ - تساوی در محل عضو .....
۳۳۰.....	۲ - تساوی در مقدار عضو .....
۳۳۱.....	۳ - تساوی در سلامت و کامل بودن عضو .....
۳۳۲.....	۴ - تساوی در اصلی بودن عضو .....
۳۳۴.....	۵ - عدم خوف تلف مرتكب یا صدمه به عضو دیگر .....
۳۳۴.....	۶ - قصاص منافع عضو .....
۳۳۵.....	۷ - موجب قصاص عضو .....
۳۳۶.....	الف. تقاضای مجندی علیه .....
۳۳۶.....	ب. برابری مشروط زن و مرد در قصاص عضو .....
۳۳۷.....	پ. تعدد جنایات، تعدد حق قصاص .....

فهرست مطالب ۱۷

ت. حق تقدم در قصاص عضو برای مجنی عليه.....	۳۳۸.
گفتار سوم - مجازات‌های جنایت عمدى بر عضو	۳۳۹.
۱- قصاص عضو	۳۳۹.
۲- تعزیر و ديه.....	۳۴۰.
۳- رابطه مواد ۶۱۴ ق.م.ا.ت و ۴۰۱ ق.م.ا.ت.....	۳۴۱.
۴- مجازات تكميلي و تبعي جنایت عمدى بر عضو	۳۴۵.
گفتار چهارم - شروع به جنایت عمدى	۳۴۵.
۱- اركان شروع به جنایت عمدى	۳۴۶.
الف. قصد ارتکاب جنایت	۳۴۶.
ب. ورود به عملیات اجرایی	۳۴۷.
پ. انصراف اختياری	۳۴۸.
۲- مجازات شروع به فعل عمدى	۳۵۰.
۳- غير ممكن بودن وقوع جنایت	۳۵۱.
۴- مجازات شروع به جنایت عمدى بر عضو	۳۵۲.
۵- شروع به جنایت شبه عمدى	۳۵۴.
فصل دهم - اجرای قصاص	۳۵۵.
گفتار نخست - مقررات اجرای قصاص	۳۵۵.
۱- اذن مقام رهبری در اجرای قصاص	۳۵۵.
الف. لزوم اذن	۳۵۵.
ب. ضمانت اجرای تخلف از استیدان	۳۵۶.
۲- حق مباشرت در اجرای قصاص	۳۵۷.
الف. صاحبان حق مباشرت	۳۵۷.
ب. تخلف غير صاحب حق قصاص	۳۵۸.
۳- تعامل حق و تکلیف نزد صاحبان حق قصاص	۳۵۹.
الف. تعدد خواهان‌های قصاص	۳۵۹.
ب. اختلاف خواسته‌های صاحبان حق قصاص	۳۶۰.
پ. عدم تمکن صاحب حق قصاص	۳۶۰.
۴- فقدان یا غیبت صاحب حق قصاص	۳۶۱.
۵- تأثیر نابرابری دیه مرتكب و مجنی عليه	۳۶۲.
الف. منوعیت جمع قصاص و فاضل دیه	۳۶۲.

ب. الزام به پرداخت فاضل دیه	۳۶۳
۶- منوعیت تحمیل توأمان زندان و قصاص	۳۶۴
الف. لزوم زندانی بودن	۳۶۵
ب. مشروط بودن اجرای قصاص به پرداخت دیه	۳۶۶
پ. انتظار بلوغ و افاقه	۳۶۶
ت. شرط اعلام شکایت	۳۶۷
ث. الزام دادگاه به تعین تکلیف	۳۶۷
ج. جمع حس و قصاص محاکوم	۳۶۹
۷- احکام متفرقه فاضل دیه در رابطه با اجرای قصاص	۳۶۹
الف. تهاتر طلب با فاضل دیه	۳۷۰
ب. تصرفات مالکانه قصاص شونده در فاضل دیه	۳۷۰
پ. استیفاده قصاص و دیون مجنی عليه	۳۷۰
ت. گذشت از قصاص در حین اجرا	۳۷۱
۸- فراری دادن مرتكب جنایت عمدى	۳۷۲
الف. فراری دادن عمدى	۳۷۳
ب. ارکان و ویژگی های ماده فراری م	۳۷۳
۹- مرگ یا فرار مرتكب و ضمان دیه	۳۷۵
الف. معلق بودن اجرای قصاص به حیات مرتكب	۳۷۵
ب. عدم دسترسی به مرتكب فراری	۳۷۷
گفتار دوم - نحوه اجرای قصاص نفس	۳۷۸
۱- منوعیت استفاده از شیوه های نامتعارف	۳۷۹
۲- ضرورت کمترین آزار	۳۷۹
۳- منوعیت مثله کردن	۳۸۰
۴- منوعیت قصاص زن حامله	۳۸۱
۵- سلب حیات، نتیجه قهری قصاص نفس	۳۸۲
گفتار سوم - اجرای قصاص عضو	۳۸۳
۱- لزوم رعایت شرایط اجرای قصاص	۳۸۴
الف. ضرورت استفاده از ابزار مناسب	۳۸۴
ب. ابعاد تساوی	۳۸۴
پ. ضرورت رفع موانع	۳۸۴

فهرست مطالب ۱۹

ت. لروم مداخله کارشناس.....	۳۸۰
ث. تسری عدول از تساوی به قصاص نفس	۳۸۶
۲- سرایت قصاص عضو	۳۸۶
الف. اجرای فوری قصاص	۳۸۷
ب. تعامل اجرای قصاص عضو و سرایت جرح نخستین	۳۸۷
۳- محدوده زمانی شرط تساوی	۳۸۸
۴- پیوند عضو مقطوع	۳۸۹
فصل یازدهم - اسیدپاشی	۳۹۰
گفتار نخست: رکن مادی	۳۹۰
گفتار دوم: رکن معنوی	۳۹۲
گفتار سوم: مجازات‌ها و اقدامات ترمیمی	۳۹۳
۱- قصاص مرتكب	۳۹۳
۲- تعزیر مرتكب	۳۹۳
۳- پرداخت دیه	۳۹۵
۴- تخفیف مجازات تعزیری مرتكب	۳۹۵
۵. اسیدپاشی در مصدق افساد فی الارض	۳۹۶
۶. اقدامات ترمیمی	۳۹۷
گفتار چهارم: معاونت در اسیدپاشی	۳۹۷

بخش دوم - جنایت‌های غیرعمدی (شبه عمدى - خطای محض) .....

فصل نخست - انواع جنایت‌های غیرعمدی	۴۰۱
گفتار نخست - جنایت شبه عمدى	۴۰۲
۱- بند (الف) ماده ۲۹۱ ق.م.ا.....	۴۰۳
الف. انطباق رکن مادی با جنایت عمدى	۴۰۳
ب. تشابه رکن معنوی با جنایت عمدى	۴۰۳
پ. وجوده تمایز در رکن معنوی مصاديق	۴۰۴
ت. ضمانت اجرای جنایت شبه عمدى	۴۰۷
۲- بند (ب) ماده ۲۹۱ ق.م.ا (جهل موضوعی)	۴۰۸
الف. موضوع در جنایت	۴۰۹
ب. اشتباه در هویت کیفری مجنی علیه	۴۰۹

۳- بند (پ) ماده ۲۹۱ ق.م.ا (جنایات ناشی از تقصیر).....	۴۱۰
الف. تعریف تقصیر و معیار آن.....	۴۱۱
ب. مصادیق تقصیر و منشاء آن.....	۴۱۳
پ. رابطه استناد در جنایت ناشی از تقصیر	۴۱۴
ت. تقصیر بزرگداشت.....	۴۱۷
ث. رابطه آگاهی با تقصیر	۴۱۹
ج. بررسی بعضی مصادیق قانونی تقصیر	۴۲۰
چ. تعامل تقصیر و عدم	۴۲۱
گفتار دوم - جنایت خطای محض	۴۲۳
۱- بند (پ) ماده ۲۹۲ ق.م.ا (خطای محض در مفهوم اخص).....	۴۲۳
الف. فقدان قصد فعل نسبت به مجتنی علیه	۴۲۴
ب. فقدان قصد ایراد جنایت نسبت به مجتنی علیه	۴۲۵
پ. فقدان تقصیر	۴۲۶
۲- نقش آگاهی و توجه مرتكب به وقوع جنایت در خطای محض	۴۲۷
۳- بند (الف) ماده ۲۹۲ ق.م.ا	۴۲۸
الف. مفاهیم و ویژگی‌های حالت خواب و بیهوشی	۴۲۹
ب. انواع جنایت در حال خواب یا بیهوشی	۴۳۰
۴- نقش آگاهی و توجه مرتكب به وقوع جنایت در حال خواب	۴۳۱
۵- بند (ب) ماده ۲۹۲ ق.م.ا.....	۴۳۲
الف. ارتکاب جنایت توسط صغير	۴۳۳
ب. ارتکاب جنایت توسط مجنون	۴۳۶
فصل دوم - تداخل و تعدد دیات	۴۳۸
گفتار نخست - تعدد دیات	۴۳۸
۱- رفتار واحد، آسیب‌های متعدد	۴۳۹
۲- رفتارهای متعدد، آسیب‌های متعدد	۴۳۹
۳- دیه زوال منافع متعدد	۴۴۰
۴- تشدید جراحت	۴۴۰
۵- صدمه عمدی که نوعاً موجب جنایت نباشد	۴۴۱
۶- چگونگی تعامل دیه منافع و دیه اعضا	۴۴۲
گفتار دوم - تداخل دیات	۴۴۲

۲۱ فهرست مطالب

۱- سرایت صدمه غیرعمدی	۴۴۳
۲- مشابهت آسیب‌ها از نظر نوع و عضو صدمه‌دیده	۴۴۳
بخش سوم - جنایت‌های تعزیری	
فصل نخست - منازعه	۴۴۷
گفتار نخست - رکن مادی	۴۴۹
۱- رفتار مرتكبان	۴۴۹
۲- تعداد مرتكبان	۴۵۱
۳- وحدت مکان و تقارن زمان	۴۵۲
۴- تحقق نتیجه مجرمانه	۴۵۳
الف. نتایج مادی	۴۵۳
ب. صدمه به مناقب	۴۵۴
پ. زمان وقوع نتیجه مجرمانه	۴۵۵
۵- نقش شخصیت مجرمی عليه	۴۵۵
۶- تأثیر معین بودن یا تبودن مرتكب	۴۵۶
۷- رابطه استناد	۴۵۷
گفتار دوم - رکن معنوی منازعه	۴۵۸
۱- عمدى بودن	۴۵۸
۲- مشخص بودن مرتكب جنایت	۴۵۹
گفتار سوم - مجازات منازعه	۴۶۱
۱- مجازات نزاع کنندگان	۴۶۱
۲- مجازات مرتكب جنایت در منازعه	۴۶۲
۳- منازعه در مقام دفاع	۴۶۳
۴- حکم تعدد در منازعه	۴۶۵
۵- ارتکاب جنایت در غیر مورد منازعه	۴۶۷
فصل دوم - سقط جنین	۴۶۹
گفتار نخست - کلیات	۴۶۹
۱- تعریف جنین	۴۶۹
۲- مراحل تکاملی جنین	۴۷۱
۳- تعریف سقط جنین	۴۷۲

۴۷۳.....	۴- انواع سقط جنین.....
۴۷۴.....	گفتار دوم - سقط جنین عمدى موضوع ماده ۶۲۲ ق.م.ا.ت.....
۴۷۴.....	۱- رکن مادى .....
۴۷۴.....	الف. وضعیت بزه دیدگان.....
۴۷۵.....	ب. رفتار مرتكب .....
۴۷۶.....	پ. وقوع سقط .....
۴۷۷.....	ت. رابطه استناد .....
۴۷۹.....	۲- رکن معنوی سقط جنین عمدى .....
۴۷۹.....	الف. «عالماً» .....
۴۷۹.....	ب. «عاملأً» .....
۴۸۰.....	۳- مجازات .....
۴۸۰.....	الف. قصاصون و ديه .....
۴۸۱.....	ب. تعزیر و ديه .....
۴۸۱.....	پ. معافیت زن حامله از مجازات تعزیری سقط جنین .....
۴۸۳.....	گفتار سوم - سقط جنین عمدى به اعتبار شخصیت مرتكب .....
۴۸۳.....	۱- رکن مادى .....
۴۸۳.....	الف. شخصیت مرتكب .....
۴۸۵.....	ب. رفتار مرتكب .....
۴۸۷.....	پ. استفاده از وسیله .....
۴۸۸.....	ت. نتیجه و رابطه استناد .....
۴۸۸.....	۲- رکن معنوی .....
۴۸۹.....	۳- مجازات .....
۴۹۰.....	گفتار چهارم - جرایم موضوع ماده ۶۲۳ ق.م.ا.ت .....
۴۹۱.....	۱- دادن ادویه یا وسیله .....
۴۹۳.....	۲- دلالت به سقط جنین .....
۴۹۵.....	۳- انگیزه مرتكب .....
۴۹۶.....	۴- ضمان ديه .....
۴۹۸.....	گفتار پنجم - سایر موارد .....
۴۹۸.....	۱- سقط جنین غیرعمدى .....
۴۹۸.....	۲- سقط درمانی .....

فهرست مطالب □ ۲۳

الف. مبانی فقهی	۴۹۸.
ب. مستند قانونی	۴۹۹.
پ. ویژگی‌های ماده واحده	۵۰۰.
ت. نارسایی‌های ماده واحده	۵۰۱.
۳- سقط جنین بعد از ولوج روح	۵۰۲.
الف. مرتكب، زن حامله	۵۰۲.
ب. اولویت حفظ نفس مادر	۵۰۳.
فصل سوم - جرایم ناشی از تخلفات رانندگی	۵۰۷.
گفتار نخست - جنایت‌های ناشی از تقصیر در رانندگی	۵۰۷.
۱- قتل غیرعمد موضوع ماده ۷۱۴ ق.م.ا.ت	۵۰۸.
الف. رکن مادی	۵۰۸.
ب. تقصیر مرتكب	۵۱۰.
پ. مجازات	۵۲۵.
۲- سایر جنایت‌های ناشی از تقصیر در رانندگی	۵۲۶.
۳- جهات تشديد مجازات	۵۲۷.
۴- بی‌پروابی فاحش در رانندگی	۵۳۵.
گفتار دوم. سایر موارد	۵۳۶.
۱- تکلیف قانونی راننده به کمک به مصدوم	۵۳۶.
۲- تکلیف دادگاه به تخفیف مجازات	۵۴۵.
۳- مسؤولیت احراز تقصیر	۵۴۶.
۴- حوادث ناشی از علل قهری	۵۴۹.
۵- خیمان دیه ناشی از برخورد وسائل نقلیه	۵۵۰.
۶- جرم رانندگی و تصدی، بدون داشتن گواهینامه مخصوص	۵۵۲.
۷- تخلف مأموران در دادن گواهینامه	۵۵۴.
۸- خیمان عرضه‌کننده خودرو	۵۵۶.
فصل چهارم - سایر جنایت‌های غیرعمدی	۵۵۸.
گفتار نخست - قتل غیرعمدی موضوع ماده ۶۱۶ ق.م.ا.ت	۵۵۹.
گفتار دوم - جنایت غیرعمدی بر عضو	۵۶۰.
فصل پنجم - جرایم علیه اطفال و نوجوانان	۵۶۱.
گفتار نخست - کلیات	۵۶۱.

۵۶۱.....	۱- مستند و ساختار .....
۵۶۱.....	۲- مخاطبان قانون .....
۵۶۲.....	۳- اصلاحات و عنایین مجرمانه .....
۵۶۳.....	۴- اصول و قواعد حاکم بر جرایم موضوع حمایت.....
۵۶۳.....	گفتار دوم. جنایت علیه اطفال و نوجوانان .....
۵۶۳.....	۱- مستند قانونی .....
۵۶۴.....	۲- رکن مادی .....
۵۶۶.....	۳- رکن معنوی .....
۵۶۷.....	۴. مجازات .....
۵۶۸.....	گفتار سوم. معاونت در خودکشی .....
۵۶۸.....	۱- شخصیت مرتكب .....
۵۶۸.....	۲- رفتار مرتكب و شرایط آن .....
۵۷۹.....	۳. آشکال تعامل .....
۵۷۰.....	۴. نتایج حاصل از اقدام مرتكب .....
۵۷۱.....	فهرست منابع و مأخذ .....
۵۷۱.....	کتاب‌ها .....
۵۷۵.....	مقاله‌ها .....
۵۷۶.....	منابع خارجی .....